

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2008/09:43

Stenografiska
uppteckningar
2008/09:43

Fredagen den 24 juli

1 § Allmänna frågor och yttre förbindelser

Statsrådet Cecilia Malmström

Återrapport från ministerrådsmöte den 15 och 16 juni 2009

Information och samråd inför ministerrådsmöte den 27 och 28 juli 2009

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar sammanträdet öppnat. Det är i dag förhoppningsvis vårt sista nämndsammanträde före ett kortare sommaruppehåll, men jag kan redan nu notera att vi har ett sammanträde igen den 4 september. Det har tidigare stått att det ska vara den 11 september, men det har tillkommit ett jordbruksråd. Sedan är det som vanligt i augusti – det minns ni från förra året – att man ska kolla tjänstemobilen även under augusti, för det oväntade kan inträffa även under svenskt ordförandeskap.

Jag ska anmäla skriftliga procedurer som vi haft sedan sist. A-punktslistan från förra veckan behandlades med slut kl. 14.00 i fredags den 17 juli och med stöd för regeringens ståndpunkter, utom på en punkt där avvikande mening anmälades av Miljöpartiet. Det finns noterat någonstans vilken punkt det är.

Vi hade ett skriftligt samråd inför regeringsbeslut i går om Georgien, Kroatien, Seychellerna och Nordkorea. Där fanns det stöd för regeringens ståndpunkter. Samrådet avslutades i onsdags, den 22 juli, kl. 16.00.

Vi ska nu gå in på behandlingen av allmänna frågor och yttre förbindelser, och detta med statsrådet Malmström. Utrikesministern lär vara i eller på väg till Afghanistan och är därför förhindrad att närvara i dag. Därför behandlar statsrådet Malmström både de allmänna frågorna och de om yttre förbindelser.

Först har vi en återrapport från rådsrådet den 15 och 16 juni. En sådan är utsänd, och jag ber er notera att den är hemligstämplad. Vid sådana här samråd har vi, som vanligt, en del hemligt material som jag ber er att behandla därefter, till exempel lägga det i den blå mappen, så samlas det sedan in av kanslipersonalen. Då ger jag ordet till statsrådet.

Anf. 2 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Tack så mycket, fru ordförande, och god morgon alla nämndens ledamöter! Ni har fått den skriftliga återrapporten. En stor del av den allmänna delen var en genomgång av slutsatser inför det toppmöte som har rapporterats i sedvanlig ordning.

Jag tänkte bara komplettera med vad som hände under en lunchdiskussion om västra Balkan, som chefsåklagaren från Icty, Brammertz, lämnade en rapport om. Det var en lång diskussion om Serbien och huruvida Serbien uppfyller de krav på samarbete som Icty kräver, och som är ett villkor för att EU ska gå vidare med att fördjupa samarbetet. Det var en livlig diskussion. En mycket stor majoritet, naturligtvis också Sverige, argumenterade för att Serbien gör sitt yttersta för att försöka samarbeta med tribunalen och ansåg att EU bör börja tillämpa det samarbetsavtal som fortfarande är suspenderat. Men det var två ministrar som var emot. Det kunde alltså inte nås någon enighet här. Det kanske ni har läst om i pressen, men jag ville ändå rapportera att det var detta som lunchen handlade om, så att det har blivit sagt här i nämnden.

Anf. 3 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Jag har en fråga angående Burma som var uppe under mötet, där man kom fram till att man skulle fortsätta med optionspapperet och smarta sanktioner och lägga fram ett nytt förslag till Europeiska rådet den 19 juni. Jag har inte sett något sådant. Jag skulle vilja höra lite mer om innehållet i det, för jag antar att det avses att läggas fram och bli offentligt i samband med domstolsbeslutet om Aun Sang Suu Kyi.

Anf. 4 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Det finns ett sådant papper, men det har inte behandlats ännu så vi får helt enkelt avvakta utvecklingen.

Anf. 5 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Fru ordförande! När avses det behandlas? Det skulle vara intressant att veta i och med att domstolsbeslutet kan komma när som helst.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Särskilt intressant kan det vara att veta om det riskerar att komma upp på det närmast kommande rådsmötet.

Anf. 7 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Det råder lite osäkerhet. Det pågår diskussioner hela tiden, och det finns en arbetsgrupp, men detta kommer inte upp på måndag. Vi får återkomma så fort vi vet något ytterligare i det här fallet. Det händer ju saker hela tiden i frågan, så vi får återkomma när vi vet lite mer.

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Därmed lägger vi återrapporten till de hemliga handlingarna.

Jag fick nu en lapp av kanslichefen som påminner mig om att det var i A-punktsfrågan om Turkmenistan som Miljöpartiet anmälde avvikande mening.

Vi går så över till information och samråd inför det kommande ministerrådsmötet om allmänna frågor och yttre förbindelser. Som vanligt ligger behandlingen av A-punktlistan utanför. Där ingår en A-punkt om Kenya, som ligger i den blå mappen, och även en om Georgien. Därefter har vi punkt 3, Resolutioner, yttranden med mera från Europaparlamentet. Det är en standardpunkt. Det var dock ingen standardsession, så det

finns varken resolutioner eller yttranden. Däremot fattades det onekligen några beslut. Därmed lämnar vi den punkten.

Punkt 4 handlar om ordförandeskapets prioriteringar. Detta är det första svenskledda allmänna rådet, så jag antar att det är statsrådet själv som tar till orda med ett ganska bekant innehåll för just den här kretsen.

2008/09:43

24 juli

Anf. 9 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Precis som ordföranden säger brukar varje ordförandeland inleda med prioriteringarna. Jag tänker inte trötta nämnden med att berätta om de svenska prioriteringarna; vi har ju pratat om dem många gånger. Men jag står naturligtvis till förfogande för frågor.

Jag tänkte kort berätta om ordförandeskapet och naturligtvis också med hänvisning till det arbete som kommer att äga rum under den allmänna delen i allmänna rådet. Där kommer vi som vanligt att hantera slutsatserna från de två toppmötena, och vi kommer att diskutera energisäkerhetsfrågan. Allt detta kan vi återkomma till inför mötena. Vidare kommer vi att prata om Lissabonstrategins framtid, hållbarhetsstrategin, maritima politiken. Efter folkomröstningen på Irland är det naturligt att oktobermötet handlar om det och, om det blir ett positivt utfall av Lissabonfördragets implementering, ett stort paket institutionella frågor. Möjligen kommer också frågan om öppenhet upp beroende på hur frågan hinner hanteras i det nybildade Europaparlamentet. Det är tänkbart att det också blir en diskussion om krishantering. Men allt detta kan vi återkomma till när det närmar sig. Nu är det mer en allmän diskussion om vad kollegerna har att förvänta sig under det kommande halvåret.

Anf. 10 ORDFÖRANDEN:

Vi har haft anledning att diskutera detta i ett antal olika forum. Vi tackar för informationen på den här punkten för dagen.

Vi övergår nu till punkt 5, Förslag till EU:s strategi för Östersjöregionen. Det presenterades av kommissionen den 10 juni. Det vet nämndens ledamöter, eftersom vi då också hade en öppen hearing med bland andra statsrådet Malmström i frågan. Frågan behandlades också inför och i Europeiska rådet. Slutsatserna behandlade vi med statsministern med flera, bland annat statsrådet Malmström, den 17 juni. Nu ska frågan diskuteras ordentligt för första gången, det vill säga i en förhandlingsuppläggsprövning för vår del.

Anf. 11 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Det blir den första riktigt substantiella punkten. Precis som ordföranden säger presenterades strategin den 10 juni.

Kommissionen redogör för huvuddelen av förslaget, som handlar om hur vi ska kunna upprätta en strategi för att ta vara på det faktum att åtta av nio länder kring Östersjön är EU-medlemmar och om hur vi kan använda EU-medlemskapet på ett mer strategiskt och intelligent sätt på fyra områden som handlar om miljö, tillgänglighet, konkurrenskraft och säkerhet. Det finns också ett antal projekt kopplade till dessa områden som länderna tar lead på och som kommissionen kommer att åta sig att regelbundet utvärdera.

Det blir en genomgång av rapportens innehåll och kanske en diskussion som följer på denna. Det blir naturligtvis inga beslut, för detta kommer att diskuteras under hösten.

Vi kommer att ha en stor konferens i Stadshuset här i Stockholm den 17–18 september med ministrar närvarande från samtliga länder och då diskutera både Östersjöstrategin som sådan och makroregionala strategier i EU. Tanken är att modellen ska kunna användas också i ett större perspektiv. Det finns ett stort intresse från länderna i Donauregionen av att dra erfarenheter från dessa. Nu vet jag att italienarna också pratar om en adriatisk strategi och att man pratar om Svartahavsregionen. Medelhavsregionen är lite annorlunda, därför att den har ett eget spår. Kommissionen kommer inför detta möte också att presentera tankar om just makroregionala strategier.

Förhoppningen är att det ska kunna fattas beslut i den här frågan på toppmötet i slutet av oktober och att den då kan antas. Poängen med det är att vi på en gång i november kan sätta en del projekt, så att vi redan före årets slut börjar se att det har konkretiserats och tagit form.

Vi förutsätter inga stora svårigheter och ingen längre diskussion i den här frågan. Materialet är ju väl känt, men det är ändå viktigt att kommissionen får denna möjlighet och att de deltagande får möjlighet att ställa frågor och ge kommentarer.

Anf. 12 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade upplägg inför fortsatta förhandlingar i denna fråga.

Vi går vidare till punkt 6, Utvidgningen. Frågan gäller Island, som statsrådet kommer att berätta mer om alldeles strax. Det ska kunna bli en beslutspunkt, och det är det även för oss. Det finns bland annat ett utkast till slutsatser, som rent tekniskt ska kunna bli A-punkter och som innehåller just att Island har ansökt om att rådet ska uppmana kommissionen att inkomma med en så kallad avi. Rådet tar samtidigt tillfället i akt att understryka att utvidgningen pågår och är öppen även för länderna på till exempel västra Balkan, vilket gärna kan understrykas, för frågan har ju kommit upp om hur det går med utvidgningen i övrigt. Rent tekniskt hamnar frågan i behandlingen av A-punktsslistan, men vi kan så klart prata om hela Islandsfrågan nu.

Anf. 13 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru ordförande! Trots ordförandeskapsneutralitet måste jag få säga att det var en spännande och historisk dag i går när den isländska utrikesministern var här i Stockholm och lämnade över ansökan till rådets ordförande utrikesminister Carl Bildt. Det klappade lite extra i det nordiska hjärtat, måste jag säga. Det är väldigt roligt att detta skedde, och det hölls en liten ceremoni. Vi visste i och för sig att det skulle ske; de fattade beslut i Alltinget den 17.

Tanken är att detta diskuteras i en troligtvis kort diskussion på måndag med slutsatser som innebär att vi skickar ansökan till kommissionen med uppdrag att utarbeta en avi. Det är den gängse proceduren som ska följas, naturligtvis. Det är oerhört viktigt för Sverige, som är en vän av utvidgningen, att det här går korrekt till, att alla formaliteter sköts precis som de ska och att alla länder behandlas på egna meriter.

Det är inte frågan om något snabbspår för Island, även om man har mycket som redan är gjort när förhandlingarna med Island väl startar. Det är ju en gammal och trygg demokrati. Alltinget är över tusen år gammalt, och det finns en stor värdegemenskap. I och med att Island är en del av EES uppfyller landet stora delar av akin redan som det är. Men procedurerna måste gå korrekt och riktigt till, och vi hoppas att beslutet kan fattas på måndag.

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Tack för det! Ordet är fritt i denna punkt, men den är väl inte kontroversiell just i det här rummet.

Anf. 15 MAX ANDERSSON (mp):

Det är inte detta som är det kontroversiella. Men i utkastet till råds slutsatser uttalar man däremot stöd bara för västra Balkans anslutningsmöjligheter. Därmed utelämnar man exempelvis Turkiet och Ukraina. Det vore bra om man kunde få med detta så att det hela inte begränsas. Vissa länder vill tydligen hålla alla hänvisningar till Turkiet och Ukraina borta. Man skulle kunna skärpa till texten där.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Kan statsrådet precisera lite? Handlar det här om att även länder som ännu inte förhandlar om medlemskap ska kunna ha Europaperspektiv? I så fall omfattas Turkiet av gruppen förhandlande kandidater. Eller är det här ett litet nålstick till Turkiet? Det kan vara bra att reda ut det, för sådana vill vi förstås inte göra.

Anf. 17 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Nej, det vill vi inte, men det finns säkert länder som vill det. Det här är inte något sådant. Den första paragrafen i det korta uttalandet säger att man recalls the renewed consensus on enlargement. Det är det fastslagna; det är det som vi har. Vi förhandlar till exempel med Kroatien och Turkiet. Sedan finns det storpolitik kring detta, men vi förhandlar alltså med de länderna. Det råder det ingen tveksamhet om i slutsatserna.

Vad det handlar om är referenser till Albanien. Albanien har sökt, och det finns en diskussion om ifall man skulle koppla ihop detta. Det var val alldeles nyligen i Albanien, och man väntar på att den nya albanska regeringen ska konfirmera den förra albanska ansökan. Det har dragit ut lite grann på tiden, men det kommer säkert under hösten. Detta är mer en markering av att vi inte har glömt bort Albanien. Det är inte så att Island går något snabbspår, utan Albanien står på listan. Vi är redo att ta itu med det så fort alla villkor är uppfylla.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Tack för det klargörandet! Då har vi att fatta beslut; det här är skarpt läge. Jag finner sammanfattningsvis att det finns stöd för regeringens ståndpunkt i detta ärende.

Apropå Island kan jag nämna att vi har bjudit in Island till det stora så kallade Cosacmötet i höst. Jag vet att också utrikesutskottet har bjudit in Island till sitt utskottsmöte – jag tror att det kallas Cofacc.

Vi har inte kommit så långt än, men vi ska också undersöka möjligheten att peta in Island i nämndens studiereschema. Vi reser ju till inkommande ordförandeskap och prioriterade kandidater. Detta kan onekligen bli en sådan, om tillfälle gives innan mandatperioden är slut. Vi tittar på det och återkommer.

Vi går nu vidare till yttre förbindelser, där vi först har punkt 2 om Somalia. Detta är en diskussions- och beslutspunkt. Utkast till slutsatser finns i den blå mappen. Frågan om Somalia behandlades senast i EU-nämnden när vi behandlade Gaerc den 15 maj. Då ingick frågan i det större paketet om ESFP. Detta gör det lite klumpigt, för i den stora frågan om ESFP anmäldes avvikande meningar från s och v. Mp deltog inte i behandlingen. Men såvitt jag förstår och läser protokoll och anteckningar avsåg inte det just Somaliapunkten. Jag måste däremot nämna när frågan sist behandlades i nämnden, och det var alltså i maj.

Nu finns underlag utsänt, och jag lämnar ordet till statsrådet.

Anf. 19 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru ordförande! Det kommer som sagt att bli en diskussion, och det kommer att antas slutsatser. Diskussionen kommer säkert att handla om den aktuella situationen, som ju är mycket bekymmersam. Den kommer att handla om principer för EU:s agerande i Somalia på kort och lång sikt, om övergångsregler, den regionala kontexten och så vidare.

Slutsatserna handlar mycket om att vi fördömer de väpnade attacker som har gjorts mot övergångsregeringen och uppmanar alla parter i konflikten att respektera internationell rätt. Man poängterar vikten av en helhetssyn på situationen i landet som sammanlänkar respekt för mänskliga rättigheter, utveckling, säkerhet och så vidare. Man lyfter också fram den internationella kontexten för konflikten.

Vi signalerar ett ökat EU-engagemang som bygger på en stegvis approach. Just nu ger vi prioritet till insatser som ger snabbt resultat för civilbefolkningen, som ju är de som drabbas hårdast.

Det finns ett antal frågor som också diskuteras – stöd för regeringen, stöd för Amisom, säkerhetssektorn och maritim kapacitet. Det gäller också diasporans roll, vilket är intressant eftersom Sverige har en mycket stor diaspora när det gäller till exempel Somalia. Det kommer inte att fattas beslut i frågan om tillsättande av en EU:s special representative, men det kommer säkert att bli en diskussion. Detta speglas i de slutsatser som nämnden har fått.

Detta är som sagt en mycket bekymmersam, labil och oförutsägbar situation. Det svåra säkerhetsläget är inte bara ett hot mot befolkningen utan också mot hela den politiska processen och den regionala stabiliteten. Detta är en viktig diskussion, som säkert också blir lång och intressant.

Anf. 20 URBAN AHLIN (s):

Ordförande! Som statsrådet säger är detta en oerhört viktig fråga regionalt i Afrika och även en väldigt stor humanitär katastrof. Det är en av de stora katastrofer vi har i världen. Sverige kan spela en otroligt stor roll här. Vi är medlem av kontaktgruppen. Vi har, som statsrådet sade, en stor diaspora. Vi deltar i Atalanta. Naturligtvis menar vi från Socialdemokraternas sida att det är väl och bra att vi deltar i Atalanta, men man måste

se på djupet i problematiken i Somalia. Om man ska komma till rätta med piratverksamhet och annat måste man se till att få en utveckling i Somalia så att civilbefolkningen får det bättre och att man kan råda bot på de konflikter som finns.

Vi har sett slutsatserna här, och det är nog gott och väl. Men vad betyder det när det står att det ska ge snabbt resultat och så vidare? Vilka frågor driver vi här? Det står att vi nu uppmuntrar diasporan att vara delaktig i detta och bidra till att det sker en bra utveckling. Okej, men vad gör Sverige då? Vi har ju en stor diaspora – hur gör man detta?

Jag undrar över detta. Statsrådet kanske inte bara ska läsa upp vad som finns i den blå pärmen här utan tala om vilka frågor Sverige har drivit. Vad är det för snabba åtgärder för civilbefolkningen som gör att vi kan se att det ska lösa? Hur deltar Sverige i kontaktgruppen för att driva frågorna framåt? Och hur kommer den svenska regeringen att engagera diasporan i Sverige för att den ska kunna bidra till en bättre situation?

Anf. 21 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru ordförande! Vi är överens om analysen. Det är ett mycket bekymmersamt läge, och detta kommer inte att vara vare sig den första eller sista gången som frågan diskuteras. Det finns inte heller några enkla lösningar.

Jag tycker ändå att detta är betydelsefullt. Visst kan man ifrågasätta enskilda formuleringar och tycka att de kanske andas lite väl mycket av optimism ibland. Men det är ändå betydelsefullt att man understryker behovet av en comprehensive approach och verkligen försöker sätta allt i sitt sammanhang. Allt hör samman, och det är den strategi som måste präglade EU:s agerande i framtiden. Det är viktigt i sig.

Vi har från svensk sida avsatt en personlig ambassadör, Marika Fahlén, som kommer att vara en specialenvoyé till utrikesministern. Hon kommer att vara där och göra en bedömning av läget och förhoppningsvis kunna presentera en helhetsstrategi som både bygger på den regionala situationen och som diskuterar frågan om den svenska diasporan och andra diasporor. Det finns ju andra länder som också har sådana. Man får se hur detta kan involveras. Det är inte helt givet hur det ska gå till, och det är inte heller så att diasporan är särskilt homogen i alla länder. Det finns stora konflikter bland diasporan inte minst här i Sverige. Detta är alltså ingen självklarhet.

Förhoppningen är att vi ska kunna skicka en mission till regionen så småningom under Marika Fahléns ledning och utifrån det kunna dra ytterligare slutsatser. Sedan får vi återkomma till diskussionen. Som jag sade kommer det att bli diskussioner om detta. Vi kanske inte uppnår enighet i dag, men när man följer upp frågan i framtiden kan man konkretisera den alltmer. Detta är en fråga som hela tiden är aktuell och där det varje dag händer någonting. Vi kommer säkerligen att återkomma till frågan.

Anf. 22 URBAN AHLIN (s):

Det är det här som är dilemmat med en del av texterna. När det står att vi ska engagera diasporan är det till intet förpliktande. Det är därför jag ställer frågan. Sverige är nu ordförande i EU och vi lägger fram de här slutsatserna. Vi har en av de stora diaspororna. Folkpartiet är ett av

de partier i Sveriges riksdag som har mycket kontakter med Somalia. Vad är det då Sverige ska göra?

Det är klart att det är jättebra att Marika Fahlén finns, men vad är det hon ska engageras i? Det är ni som har ordförandeskapet. Ni drar en sådan slutsats. Då vill vi se vad det är vi ska göra.

Anf. 23 ÅSA LINDESTAM (s):

Fru ordförande! Statsrådet nämnde SSR. Jag skulle vilja veta vad den svenska inställningen till SSR är. Vad är den svenska insatsen? Vad skulle vi kunna göra i förhållande till det mycket svåra land som vi vet att Somalia är? Vad skulle kunna vara vårt stöd i det här? Det förstod jag inte riktigt.

Anf. 24 HANS LINDE (v):

Fru ordförande! Först vill jag säga att jag håller med om mycket av det som Urban Ahlin säger.

Jag har en annan fråga. I stycke fyra pratar man om att det finns en regional och internationell kontext. Det är helt sant; det här är ju inte bara en intern somalisk konflikt utan på många sätt en regional konflikt på Afrikas horn. Både Etiopien och Eritrea spelar en oerhört destruktiv roll genom att förse olika parter med vapen och annat. Man pratar bland annat om att Etiopien och Eritrea slåss via ombud inne i Somalia.

I texten pratar man om att grannstaterna ska spela en konstruktiv roll. Det kan man knappast säga att de gör i dag. Då blir frågan: Hur ska man göra för att förmå både Etiopien och Eritrea att spela en konstruktiv roll? Nyckelfrågan här är tillförseln av vapen. Vi vet att FN:s vapenembargo mot Somalia bryts kontinuerligt av både Etiopien och Eritrea. Hur ska man sätta press på länderna och se till att FN:s embargo efterlevs av alla stater?

Anf. 25 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Jag är glad över det starka engagemang som finns i EU-nämnden och i riksdagen i dess helhet. Sverige är ordförande, och det är Sverige som har satt frågan på dagordningen. Det är inte så att den bara har ramlat in, utan vi har bestämt att den ska finnas på dagordningen.

Det engagemang som Sverige och Sveriges riksdag har delas inte av alla länder. Tanken med detta är att försöka få en samsyn kring hur viktig frågan är, hur viktigt EU:s engagemang är och hur viktigt det är att få helhetssynen på regionen. Alla frågor kommer naturligtvis inte att kunna klaras ut på måndag, men det är ändå en positionsförflyttning att visa att det här är viktigt. Sverige vill särskilt lyfta fram frågan. Det finns många konflikter i världen, men vi har valt att sätta just denna som första punkt. Vi ska försöka ta fram ett helhetsperspektiv.

Marika Fahléns uppgift kommer att vara att så småningom ta fram förslag till hur man skulle kunna jobba mer detaljerat med de här frågorna. Vi hoppas att hon ska kunna göra det och att det ska kunna bli en mission i regionen, om det nu är möjligt att få tillträde. Situationen är ju mycket osäker. Vi hoppas att vi ska kunna få element därifrån som kan leda till en ytterligare konkretisering.

Ett första steg är att mobilisera hela medlemskretsen. Det här är en prioriterad och viktig fråga där EU:s engagemang måste stärkas. Det

måste bli mycket mer konstruktivt och mycket mer sammanhängande än vad det är i dag.

Vi för också diskussioner om hur säkerhetsläget ska kunna förbättras. Utbildningsfrågor och så vidare finns med där. Man måste naturligtvis också sätta in hela biståndskontexten i detta. Det, och den humanitära situationen, är *ett* element. Vi för också samtal med amerikanerna om hur vi ska kunna hitta gemensamma strategier här.

Det här är inte ett första steg, för vi har varit aktiva här tidigare. Men vi hoppas att det ska kunna leda till en nivåhöjning av engagemanget. Sedan kommer det att finnas all anledning att återkomma till frågan under hösten; det är jag helt säker på.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Då har vi också Åsa Lindestams och Hans Lindes frågor. Åsa Lindestam frågade om SSR.

Anf. 27 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Tanken är att vi ska ta fram utbildning och träning för en säkerhetsstrategi med uppgifter att ha en styrka – som finns i Djiboutiavtalet – och skydda Mogadishubefolkningen. Det är också någonting som måste växa fram under diskussionen.

Den andra frågan gällde vapenembargot. Det är work in progress; det finns med i diskussionen hela tiden. Vi för den diskussionen med parterna.

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Vi har säkert anledning att återkomma till frågan om Somalia även framöver.

För dagen ska vi förhålla oss till utkastet till slutsatser och regeringens position inför dessa. Jag finner sammanfattningsvis att vi har stöd för regeringens ståndpunkt i detta ärende.

Vi går vidare till punkt 3, Georgien. Där har vi i en skriftlig procedur behandlat förlängning av den civila missionen. Vi har i övrigt Georgien på A-punktslistan, men vi behandlar det också här och nu och tar ett ståndpunktsbeslut eftersom frågan även ska diskuteras i sak.

Det finns utkast till slutsatser i den blå mappen, och underlag är utsänt.

Anf. 29 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Också här blir det en diskussion och slutsatser så småningom. Rådet kommer enligt alla indikationer att godkänna den gemensamma åtgärden att förlänga EUMM-mandatet med ytterligare ett år, till september nästa år. Utrikesministern har varit i regionen, och han kommer att redogöra för sina intryck när han var på trojkabesöket i Georgien.

Vi kommer i slutsatserna att välkomna hela insatsens arbete och Genèveprocessen om en lösning av konflikten, uppmana parterna att uppfylla de punkter som finns från 2008 och beklaga att det inte har skett samt uttrycka stöd för Georgiens territoriella integritet. Sedan blir det säkert en diskussion om situationen och läget generellt. Som sagt kom-

2008/09:43

24 juli

mer utrikesministern att redogöra för sina intryck. Men detta är alltså vad de slutsatser som ni har fått går ut på. De är ganska kortfattade.

Anf. 30 URBAN AHLIN (s):

Det här är väl också en punkt, hoppas jag, som regeringen har bestämt sig för att ha med på dagordningen eftersom i alla fall utrikesministern har haft en ganska stark profil när det gäller att lyfta fram Georgienfrågan i alla möjliga sammanhang. Det är gott så!

EUMM-missionen är den enda internationella missionen eller observatörsstyrkan som är kvar i Georgien. Eftersom Ryssland har inflytande i både OSSE och FN har dessa två missioner avslutats. Det är alltså väl att man förlänger den. Problemet med den här missionen är att den inte har speciellt starka tänder. Den blir nekad tillträde till vissa områden där vi tycker att den ska finnas och så vidare.

Det är klart att frågan då är: Vad vill vi med den här texten? Vad vill den svenska regeringen? Vilka frågor har man drivit när det gäller just relationen mellan EU och Georgien och den här missionen i Georgien? Det måste väl ändå ha funnits en tanke med att sätta upp detta på dagordningen, inte bara att säga att vi kör vidare i tolv månader och så säger vi något allmänt här? Vad är det Sverige vill driva i EU-kretsen?

Det är ingen tvekan om – vi har haft den diskussionen tidigare i EU-nämnden – att Carl Bildt har haft en åsikt medan en del andra ministrar i kretsen kanske har haft en lite annorlunda åsikt. Det som just nu sker i Georgien är ganska spännande. Snart kommer det en rapport som redovisar hur konflikterna började och kanske försöker lägga skulden på den ena eller andra parten.

Så vad är regeringens avsikt med det här? Varför läggs det upp på dagordningen? Vad är det för frågor ni driver i EU-kretsen för att stärka missionens möjligheter att bedriva ett framgångsrikt arbete i Georgien?

Anf. 31 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Jag kan bara bekräfta att det naturligtvis är så att vi har satt frågan på dagordningen. Det finns ett starkt engagemang.

Den första punkten är att nå enighet om att förlänga missionen. Det är inte självklart att det är på det sättet. Det är alltså ett första steg, och det är gott så.

Sedan kommer det säkert att bli en diskussion om eventuellt förändrat mandat kring den här frågan, men målet är att stärka stabiliteten. Målet är också att få en långsiktig Europaintegration av Georgien inom ramen för både detta och hela det östra partnerskapet. Det är naturligtvis ett långsiktigt mål. Den diskussionen kommer att föras.

Men som sagt: Vi är ordförande under den här tiden. Bara det att få en enighet om att förlänga detta är gott som ett första steg. Sedan tar vi det vidare, men då är det viktigt att som ordförande också lyssna in vad de andra medlemsländerna tycker och försöka föra diskussionen vidare utifrån det.

Målet är väldigt klart, nämligen att försöka, med alla de svårigheter som finns i regionen – Urban Ahlin känner till dem kanske bättre än någon annan i det här rummet – och med de begränsningar som har funnits, bidra till ökad stabilitet och få Europaperspektivet tydliggjort, på kort och lång sikt, för Georgien i den region där vi verkar.

Också detta är en fråga där vi kommer att återkomma och där vi kommer att lyssna in hur diskussionen förs. Som vi vet har detta varit en fråga där det inte självklart har varit enighet i EU-kretsen, och det är ju vår uppgift som ordförande att försöka lyssna in och vara honest broker, landa utifrån det och gå vidare. Då är inte rätta tillfället att hålla stora tal om vad Sveriges regering tycker i just den här frågan.

Anf. 32 ORDFÖRANDEN:

Sveriges regering bör dock ha, och har också framfört, en ståndpunkt som förankras i riksdagen inför rådsmötet. En sådan har absolut framkommit.

Anf. 33 URBAN AHLIN (s):

Frågan är om den har framkommit.

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Det kanske är en värderingsfråga.

Anf. 35 URBAN AHLIN (s):

Jag upplevde det mer som en trevlig ordförande som ska lyssna in vad de andra länderna tycker. Och det är naturligt. Det kanske kan vara lämpligt att Sverige intar den ståndpunkten, för Sverige har kanske haft en ståndpunkt som varit ganska – jag ska inte säga marginaliserad för jag tycker att Carl Bildt har gjort ett bra arbete när det gäller Georgien på många olika sätt. En del uttalanden har varit mindre lyckade, och det gör att det kanske är svårare än nödvändigt att försöka lösa den här konflikten.

Problemet är att Sverige har haft en ståndpunkt medan väldigt många andra EU-länder har haft en lite annorlunda ståndpunkt. Det är klart att om Sverige nu förflyttar sig till en ordförandesituation lär det bli ganska stor skillnad mellan det som Sverige drivit tidigare och det vi nu gör när vi lyssnar in.

Det är därför jag frågar återigen: Vad är det för frågor Sverige driver när det gäller den här missionen? Det är ingen tvekan: Nu har ryssarna stoppat både FN och OSSE, som har lite mer muskler i området. Den här missionen är god nog. Mycket mer än så här kan man inte kräva av Europeiska unionen. Man var snabbt på plats och så vidare. Det handlar om observatörer. Missionen är inte beväpnad, och det kanske är bra att den inte är det. Men vad är det Sverige vill med det här? Vart vill vi komma någonstans?

Anf. 36 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Jag håller inte riktigt med om att Sverige så att säga har varit på den ena sidan. Trots allt har ju EU enats om slutsatser i den här frågan ända från början. Sedan är engagemanget lite olika, och retoriken har varit lite olika, men vi har ändå enats om de här frågorna. Det är viktigt att vi har den enigheten just med anledning av att vi har andra krafter att visa att vi faktiskt menar allvar med den här frågan.

Därför är det viktigt att återigen bekräfta att den här missionen visserligen inte riktigt har uppnått allt vi ville åstadkomma, men det är viktigt

att den är kvar. Den har en stabiliserande verkan. Det är viktigt att EU säger att vi inte är nöjda med situationen som den ser ut, att vi kommer att vara kvar tills alla punkterna i eldupphöravtalet från augusti 2008 respekteras och att vi ska göra vårt yttersta för att det ska bli möjligt. Sedan har vi också det långsiktiga europeiska perspektivet.

Sveriges åsikter i alla detaljer är väl kända i de här frågorna, men frågorna om stabiliteten i regionen, om vikten av att vara kvar och om vikten av att vara en tydlig, enad, europeisk röst är otroligt viktiga. Bara det att nå enighet om det och bekräfta det på måndag är ett viktigt första steg.

Anf. 37 URBAN AHLIN (s):

Låt mig ta en konkret fråga. Kommer EU i form av ett svenskt ordförandeskap att nu ta upp en diskussion med Ryssland och se till att EUMM får tillträde till de områden där ryssarna egentligen i dag säger nej? Driver ni den frågan gentemot ryssarna?

Anf. 38 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Ja, självklart! Det tar vi upp i vartenda sammanhang, och vi kommer att fortsätta att tjata om det tills vi når en lösning.

Anf. 39 ORDFÖRANDEN:

Jag har faktiskt satt upp mig själv på talarlistan med anledning av det politiska läget kring detta. Vi har nämligen fått ett brev, som jag hade tänkt anmäla under punkten Övriga frågor, från det litauiska utrikesutskottets ordförande om situationen i Georgien. Han skriver garanterat till utrikesutskottet också och till regeringar och parlamentariska församlingar lite överallt egentligen, i hela EU och i Natokretsen med mera, om vikten av att inte erkänna "the independence", som han skriver, för Abchazien och Sydossetien.

Förväntas den frågan, alltså om det allmänna politiska läget, bränna till på måndag? Hur ser det politiska läget ut i den frågan i EU-kretsen? Händer det något nytt i den stora frågan runt detta?

Anf. 40 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Just den synpunkten är inte ett dugg kontroversiell i EU-kretsen. Det är väldigt svårt att förutse exakt hur diskussionen kommer att gestalta sig på måndag. Det kommer säkert att handla mycket om regionen i dess helhet, naturligtvis, men i den frågan finns det en enighet i EU-kretsen, så det är inte kontroversiellt på något sätt. Det står ju också i slutsatserna att vi uttrycker vårt stöd för Georgiens territoriella integritet. Jag bedömer att det inte blir någon diskussion i just den frågan.

Anf. 41 ORDFÖRANDEN:

Det är inga medlemsstater som har börjat röra sig åt ett annat håll, så att säga?

Anf. 42 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Nej.

Jag kan fortsätta med en liten fråga gällande Genève-samtalen, som ju omnämns i slutsatserna. Planerar EU att göra någonting specifikt under ordförandeskapsperioden när det gäller Genève-samtalen? Det känns som om det är mera på papperet än faktiska samtal.

Anf. 44 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

De kommer att fortsätta. De är naturligtvis mycket komplicerade och går väldigt långsamt. Det finns en mängd olika mekanismer kopplade till detta. Vi kommer att försöka driva dem vidare, men det är väldigt svårt att komma fram. Några nya stora initiativ, utöver att försöka få dem att hela tiden fortgå, ser vi inte. Det är huvudinriktningen.

Anf. 45 ORDFÖRANDEN:

Därmed är diskussionen om Georgien avslutad för i dag även om den lär återkomma. Jag finner sammanfattningsvis att det finns stöd för regeringens ståndpunkt i detta ärende.

Vi går vidare till punkt 4 om Iran. Den är en diskussionspunkt, det vill säga det föreligger inte, i dag i alla fall, skarpa textutkast och sådant, men frågan kommer upp. Den var senast på nämnden inför Europeiska rådet och behandlades alltså av EU-nämnden med statsministern med flera den 17 juni då det fanns stöd för regeringens ståndpunkt i frågan i den utsträckning den togs upp då.

Anf. 46 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru ordförande! Det här är så att säga lunchämnet. Det förväntas inte antas några slutsatser, men det kommer naturligtvis att bli en mycket omfattande diskussion med anledning av presidentvalet och efterspelet, förutsättningarna för förhandlingar, det iranska kärntekniska programmet och så vidare.

Det kommer att vara en avstämning av relationerna i ljuset av de tidigare frihetsberövade lokalanställda på brittiska ambassaden, som nu är släppta. Det kommer också att bli en allmän diskussion om den politiska situationen i Iran samt om de överträdelser och brott mot mänskliga rättigheter som har begåtts. Helt oaktat valresultatet är det alltid ett viktigt element i diskussionerna om Iran. Naturligtvis kommer man också att prata om det iranska kärntekniska programmet.

Målet är att försöka finna en samsyn om förhållningssättet i förhållande till Iran i ljuset av presidentvalet och det som har hänt i efterspelet där.

Sveriges mål är också att bekräfta de ansträngningar som handlar om att vi ska försöka få en förhandlingslösning när det gäller det kärntekniska programmet och att eventuella restriktiva åtgärder mot Iran, om ytterligare sådana ska vidtas, ska ske inom ramen för FN:s säkerhetsråd eftersom vi menar att ett internationellt tryck är det bästa sättet att påverka.

Det kommer även att bli en diskussion speciellt om mänskliga rättigheter. Det kommer in en särskild rapport från EU-nämndernas heads of mission, som kommer att diskuteras, med de iakttagelser som finns där.

Anf. 47 URBAN AHLIN (s):

Fru ordförande! När det gäller Iran finns det olika komponenter som är väsentliga att hålla ordning på.

Till att börja med, angående presidentvalet, är det värt att notera att även om den andra kandidaten hade vunnit valet kan man ändå inte säga att det var ett fritt val. De personer som har blivit utsedda att få kandidera i valet har gått igenom en granskning. Det är inte upp till var och en att ställa upp i ett presidentval i Iran precis, utan man måste ha blivit godkänd av Vaktarrådet. Det är värt att komma ihåg det, för ibland har bilden varit ungefär den att människor nu har gått ut på gatorna och att kandidaten mot Ahmadinejad är något slags västorienterad ledare.

Jag varnar för det synsättet. Jag tror inte riktigt att det är så enkelt, ärligt talat. Det är bra att man försöker hålla den bilden klar för sig, alltså att detta ändå inte hade varit ett fritt och rättvist val. Det vi ska poängtera är att alla möjliga kandidater ska kunna ställa upp i presidentval i Iran i framtiden. Det är väsentligt att hålla fast vid det.

Det är också oerhört väsentligt att vi inte skapar en bild av att vi från väst eller från EU ställer oss på den ena kandidatens sida i det här valet. Det tror jag vore förödande. Det skulle döda de reformistiska krafterna i Iran. Det är i alla fall min erfarenhet av Iran. De demokrati- och reformkämpar jag har träffat i Iran påtalar hela tiden det. De säger: Gör nu inte detta till er kamp. Det ska vara vår kamp. Om det blir er kamp slås vi snabbt ihjäl i den inhemska debatten i Iran. Det här måste vara vårt eget jobb!

Det tror jag är viktigt att komma ihåg.

När det gäller det kärntekniska programmet är det oerhört spännande för det svenska ordförandeskapet. Jag vill ställa samma fråga som jag har ställt tidigare: Vad är det egentligen Sverige vill?

Det är intressant att notera att statsrådet här direkt säger att om det ska bli skärpta sanktioner mot Iran ska det bara ske enligt FN-systemet. Det var vad statsrådet sade, att vi vill ha det genom FN. Det är intressant eftersom ett antal EU-länder, bland annat EU-3, pushar på för att vi genom EU ska skärpa sanktionerna gentemot Iran.

Då är det intressant att Carl Bildt och den svenska regeringen har varit de som kanske mest har hållit emot att skärpa sanktionerna på EU-basis. Jag tycker att det finns skäl för det. Jag håller naturligtvis med om att det är bättre med universella sanktioner i FN-systemet som givetvis biter hårdare än om enbart EU skulle göra det. Men nu är Sverige ordförande. Nu ska Sverige vara den där ordföranden som ska lyssna in alla åsikter. Fram till nu har vi varit en av dem som stenhårt har stått fast vid den ståndpunkt som Cecilia Malmström har haft, att det bara ska vara FN.

Vi har ett dilemma till, och det är att Obama, presidenten, har sagt: Nu har jag öppnat dörren till Iran och jag vill ha en dialog. Jag är beredd att träffa vem som helst. Jag vill ha en diskussion med er.

Republikanerna har avtvingat Obama ett svar på hur länge han ska hålla på med detta. Till slutet av året, är svaret. Iranierna har alltså till slutet av året på sig att komma till amerikanerna och ha en diskussion, och det är just under vårt ordförandeskap. Så hur Sverige nu agerar som ordförande i EU har en otroligt stor betydelse för hur vi ska lösa det här.

Därför blir min fråga även här: Vad avser Sverige att göra? Carl Bildt har sett till att ha kontakter med Mottaki, utrikesministern. En av få platser där Mottaki har haft besök är här i Stockholm, och man har ändå försökt att upprätthålla en viss relation med det iranska ledarskapet. Det är bra. Jag tror alltid att det är bra med dialog och diskussion.

Men hur gör vi nu med kärnenergiprogrammet? Vad gör vi nu när vi har sett hur det blev med presidentvalet? Demonstranter har slagits ned med kraft. Det är oroligt. Vi vet att när året tickar mot sitt slut måste Obama komma fram till en ståndpunkt. Innan dess måste det ha skett en förändring. Hur gör då EU för att pressa på Iran att göra förändringar? Är det genom att ha den ståndpunkt som Sverige har haft under lång tid och säga: FN-sanktioner! FN-sanktioner! Då kan iranierna lugnt luta sig tillbaka och lita på att kineser och ryssar inte kommer att godta sådana sanktioner.

Hur ser Sverige på den här situationen? Det är sex månader med den internationellt kanske mest avgörande frågan som Sverige har att hantera under ordförandeskapet. Så vad är planen? Vad är tanken?

Anf. 48 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru ordförande! Jag ska gärna utveckla det som jag sade i min inledning. Precis som Urban Ahlin har jag uppfattningen att Iran inte är någon demokrati på det sättet att det är fria och rättvisa val, helt oavsett vad som har hänt i det här fallet. Det är Väktarrådet som godkänner kandidater och man måste uppfylla ett antal mycket speciella krav för att godkännas.

EU har dock varit väldigt tydligt med att fördöma det våld som har varit mot demonstranter, de mord som har skett, de trakasserier som har varit mot journalister och annat. Man har uppmuntrat till samtal och besinning samt till klargöranden av vad som har hänt de människor som försvunnit, fängslats och så vidare. Där kan man vara extremt tydlig. Samtidigt delar jag helt den bedömning som också har varit EU:s bedömning, att man inte kan ställa sig bakom vissa kandidater, dels för att det skulle skada hela processen, dels för att det kan äventyra enskilda personers säkerhet. Jag tycker att EU har varit mycket tydligt, gjort en mängd uttalanden och hållit balansen på ett väldigt klokt sätt.

När det gäller det kärntekniska programmet är det Sveriges uppfattning, och den som också råder i allmänna rådet och bland utrikesministrarna, att FN-sanktioner är den enda möjliga vägen om vi ska kunna gå vidare. Om man ska diskutera en eventuell upptrappning och om man ska diskutera vidare är det trots allt den vägen vi måste gå. Att ha bilaterala sanktioner får ingen effekt, utan det bara eskalerar konflikten utan att vi når någon framgång.

Det måste naturligtvis kombineras med dialog, påtryckningar, samtal och så vidare, och det är välkommet att den amerikanska administrationen för samtal. Vi har genom de kontakter som utrikesministern har utvecklat med Mottaki, med mycket omfattande möten och en dialog som hela tiden följs upp, kunnat ha ett slags relation där vi diskuterar. Jag skulle vilja påstå att det har spelat roll för att de tio anställda på den brittiska ambassaden har släppts att vi hela tiden har haft den här dialogen och verkat för en förhandlingslösning.

Urban Ahlin frågar vad som är det svenska ordförandeskapets uppfattning. Ja, det är att hålla fast vid det som vi har tyckt och som vi uppfattar att det finns ett stort stöd för i medlemskretsen. Det är dock FN som måste ha avgörandet, och det är inom ramen för FN:s säkerhetsråd som den typen av beslut bör fattas – i kombination med olika typer av kontakter och dialoger. Samtidigt får vi inte darra på manschetten när det gäller att vara kristallklara i att fördöma det våld och de övergrepp som har skett både före, under och efter valet.

>>> Hemlig enligt 2 kap. 1 § sekretesslagen <<<

Anf. 49 URBAN AHLIN (s):

Ursäkta statsrådet, men det är ett ganska tafatt svar du ger, för det är bara en upprepning av gamla ståndpunkter om FN. Jag talar om vad Sverige nu har för strategi. Vad vill man åstadkomma här? Utnyttja de unika möjligheter som har funnits genom att vi har upprätthållit kontakter med Mottaki och Iran under den här tiden! Ni har ordförandeskapet under sex månader. Här i Stockholm har pågått samtal mellan amerikaner och iranier om att multilateralisera själva kärnbränslecykeln. Det har funnits mängder av olika försök som Sverige faktiskt har varit involverat i genom Sipri och andra. Redovisa vad det är ni ska göra för att lösa detta!

Det är lätt att skratta åt, men det är faktiskt vi som har ansvaret nu i EU att komma med idéer och inte bara säga att vi tycker som vi har gjort i flera år. Det hjälper inte, för klockan tickar. I slutet av det här året måste vi ha nått något resultat. Annars kommer Obama att stå inför en oerhört svår situation som kanske kommer att eskalera till våld i den här konflikten. Och det vill ju ingen ha. Det finns ingen militär lösning på problemet som vi har i Iran.

Vad tar Sverige för initiativ? Det räcker inte att bara säga att om det blir skärpta sanktioner så är det FN-sanktioner som gäller. Ja, okej då, men vad gör vi mer? Vad mer kan EU komma med? Vi har ju haft olika paket med morötter och så för att få Iran att gå vidare. Finns det inga andra tankar i den svenska regeringen om vad man ska göra och vad man ska bidra med?

Anf. 50 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Urban Ahlin har en väldigt tacksam position här nu. Jag skrattade till, och det var inte för att förringa situationens allvar, men det är naturligtvis helt orimligt att tro att det svenska ordförandeskapet ska kunna lösa den iranska frågan under sex månader. Jag tackar för tilltron. Det är väldigt trevligt att ha den, men det är naturligtvis helt orimligt att tro att det står i vår makt att göra det. Det vi ska göra är att fortsätta att samla EU-kretsen, vilket vi har gjort på ett framgångsrikt sätt, att fortsätta de intensiva kontakter som vi har med Iran, att fortsätta dialogen med USA, att fortsätta ge stöd till den EU-3-process som vi har med Iran och där det tas initiativ hela tiden som iranierna fortfarande inte har responderat på. Där får man försöka se hur vi kan nå fram. Ska det ske ytterligare autonoma sanktioner, ja, då får vi diskutera det i EU-kretsen, men det är fortfarande vår mycket tydliga målsättning att man inte, till skillnad från vissa andra aktörer, ska börja prata om olika bilaterala sanktioner hit och dit. Det skulle inte gynna processen.

Det brukar ju alltid vara socialdemokratisk politik att hålla fast vid att detta måste ske inom ramen för FN:s säkerhetsråd. Jag tycker att det är viktigt. Det betyder inte att vi bara överlämnar allt till yttre makter, utan vi kan komma med initiativ och det kommer åter att bli en diskussion i september kring den här frågan när vi sett vad som hänt i sommar. Kommer vi att behöva ta initiativ till ytterligare sanktioner att föreslå FN:s säkerhetsråd? Kommer vi att föreslå ökad upptrappning kring den här frågan?

Vi hade möte med polcheferna tidigare i sommar, och då diskuterades olika möjligheter till gradvis upptrappning av sanktionerna för att hela tiden kunna utöva en påtryckning. Det finns en skala av instrument som vi har, och vi kommer naturligtvis att följa detta mycket noga.

Det är emellertid viktigt att först ta en diskussion. Det är faktiskt första gången som allmänna rådet och utrikesministrarna har möjlighet att verkligen ha en genuin diskussion om Iran sedan de senaste händelserna, och det är viktigt att vi lyssnar in den. Sedan kommer vi naturligtvis att dra vissa slutsatser av det och föreslå hur vi ska gå vidare. Det är alltså inte alls fråga om någon passivitet här, men det är heller inte möjligt att vi på några månader ska kunna lösa hela den iranska problematiken, demokratisera hela regionen och lösa problemet med det kärntekniska programmet. Men jag är tacksam att Urban Ahlin har denna tilltro till det svenska ordförandeskapet.

Anf. 51 URBAN AHLIN (s):

Jag tror inte att ni kan demokratisera hela regionen. Det håller jag för otroligt under de här sex månaderna. Men jag är bekymrad över att regeringen inte verkar begripa att man under sex månader nu är ordförande för Europeiska unionen och har en otroligt viktig roll att spela för att kunna komma fram med förslag och lösningar på hur denna konflikt ska kunna biläggas.

Det jag varnade för är att klockan klämtar. Obama har sagt fram till årsskiftet, och det är just under ert ordförandeskap som de initiativen ska tas. Det handlar inte bara om sanktioner eller om att tuffa till sig, utan det handlar också om att hitta morötter och att gå vidare i spåret beträffande hur man kan öppna dessa dörrar. Jag påtalade det med att säga att Carl Bildt är en av de utrikesministrar som ändå har haft en kontakt med den iranska utrikesministern, bjudit hit honom och haft middagar och annat här. Använd det nu! Kom med förslag till exempel på hur kärnbränslecykeln ska kunna multilateraliseras! Det har ju gjorts ett sådant arbete mellan amerikaner och iranier här i Stockholm under ledning av Rolf Ekéus. Det finns initiativ. Man måste gå den vägen, så slå nu inte ifrån er och säg: Vi kan inte lösa hela grejen, utan det är lika bra att vi står still. Då kommer detta att vara ett gigantiskt problem i slutet på det här året.

Inse arbetsuppgiften och gör allt ni kan! Det är vad jag skulle vilja uppmuntra regeringen till. Försök att lyfta upp incitament, sanktioner och annat för att få Iran att agera under dessa månader som det svenska ordförandeskapet har på sig.

Anf. 52 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Vi kan säkert fortsätta den här diskussionen länge. Jag tycker att det är tråkigt att Urban Ahlin inte riktigt verkar lyssna på vad jag säger. Det

finns ingen ny process som ska inledas. Vi har ett antal processer i gång, och dem måste vi bygga på. Det finns ett EU3-initiativ med Iran. De har kommit med olika förslag, och Iran har fortfarande inte responderat på det. Vi försöker med olika påtryckningar och dialog. Det svenska ordförandeskapet har varit extremt aktivt i sina kontakter med Iran för att se om de kommer att svara på detta och hur vi kan gå vidare.

Det kommer att ske en avstämning i september till exempel när det gäller det kärntekniska programmet. Det förs en diskussion hela tiden om hur vi ska kunna gå vidare, men det är inga parallella processer, utan vi har EU-processen som pågår. Den måste fortsätta. Den kan utvecklas åt olika håll. Det kommer den säkert att göra, och vi kommer under vår ledning att ta olika initiativ. Men vi har ingen ny process som vi ska lansera, utan vi har den som pågår. Vi har hittills varit mycket aktiva och har sällan under så kort tid varit i så intensiv kontakt med Teheran som under den här tiden.

Jag förstår att vi inte kommer att nå enighet i den här frågan, men man kan också välja att tolka det som sägs i mer eller mindre välvillig riktning. Jag kan bara konstatera att frågan naturligtvis kommer att återkomma vid ett flertal tillfällen, och säkert finns det möjlighet att diskutera detta med EU-nämnden senare i höst.

Anf. 53 ORDFÖRANDEN:

Vi får väl se hur det blir med enigheten, men jag har hittills inte hört någon anmäla avvikande mening. Jag vill också påminna alla i lokalen om att det vi nu bör förhålla oss till är regeringens förhandlingsupplägg inför lunchdiskussionen i rådet på måndag. Självklart är det här en mycket stor fråga, men vi ska försöka att snäva in diskussionen till just det råd som vi har framför oss.

Anf. 54 KERSTIN LUNDGREN (c):

Det var precis det perspektivet jag efterlyste, för jag känner att den här debatten annars går in i någon form av cirkelrörelse, och det leder inte framåt.

Anf. 55 ORDFÖRANDEN:

Talarlistan är mig veterligen genomgången. Då har vi att sammanfatta diskussionen inför diskussionen.

Anf. 56 URBAN AHLIN (s):

Jag vill bara säga att det var precis det där sista som det handlade om. Vi har inga slutsatser här, utan det är en lunchdiskussion om Iran. Då ska naturligtvis frågan vara vad det är för nya element som det svenska ordförandeskapet kommer att föra in i processen för att den ska leda framåt. Svaret var: Vi har inga nya element.

Anf. 57 ORDFÖRANDEN:

Det där sista får stå för Urban Ahlin.

Vi ska sammanfatta diskussionen i dag. Jag har inte hört någon från oppositionen anmäla avvikande mening mot regeringens här framförda upplägg inför diskussionen.

Anf. 58 GUSTAV BLIX (m):

Jag vill bara uttrycka att vi vill ge ett stöd till regeringens arbete i detta och att vi tycker att det är en bra inriktning.

Jag vill också poängtera att jag inte har hört några alternativa förslag från Urban Ahlin eller någon annan företrädare för oppositionen på vad Sverige skulle driva. Det har bara varit en efterlysning av någon typ av förslag men inga egna förslag på vad man borde göra.

Jag tror att både vi som representerar majoriteten i riksdagen och regeringen skulle välkomna konkreta förslag som socialdemokrater och andra ville bidra med så att vi fick en förbättrad situation i Iran, utvecklade relationerna och även fick stopp på kärnenergiprogrammet. Några sådana har vi dock inte hört från oppositionen.

Anf. 59 ORDFÖRANDEN:

Då ska vi försöka sammanfatta detta.

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade upplägg inför förhandlingar i denna fråga; det är det vi förhåller oss till inför en sådan lunchdiskussion.

Jag konstaterar också att inga avvikande meningar anmälades inför detta.

Vi går vidare till övriga frågor. På den blå agendan står "I anslutning till rådets möte". Dit kommer vi alldeles strax. Först har vi övriga frågor på agendan. På listan över övriga frågor står, såvitt jag vet, frågan om viseringstvång för tjeckiska medborgare som ska resa till Kanada och Moldavien samt eventuella turkiska överflygningar. Är det fler övriga frågor anmälda såvitt regeringen vet? Nej.

Då börjar vi med dessa. Är det något att säga om dem? Det här är sådana frågor som är anmälda av olika delegationer och som inte är beslutspunkter. Men är det något statsrådet vill säga om dem så varsågod.

Anf. 60 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Jag kan kort redogöra för innehållet i det. Mycket av det har säkert nämndens ledamöter följt i medier och i diskussioner. Det handlar om att Kanada återinförde viseringskrav för Tjeckien den 14 juli, för tjeckiska medborgare. Det råder inom EU viseringsreciprocitet som innebär krav på ömsesidig viseringsfrihet inom EU och tredjeland. Tjeckien vill ta upp den här frågan och visa sin oro.

Kommissionen, som har kompetens på det här området, tittar naturligtvis på det här fallet och har haft kontakter med såväl Tjeckien som Kanada. Man arbetar nu intensivt med att försöka lösa detta. Målet är naturligtvis att vi ska ha viseringsfria resor och likabehandling av alla unionens medborgare. Frågan är, som sagt, under behandling i kommissionen, men Tjeckien vill ändå resa frågan som en punkt på allmänna rådet på måndag.

När det gäller Moldavien reser den polske utrikesministern Radoslaw Sikorski till Moldavien i dag och inför det val som kommer att hållas den 29 juli. Han kommer att rapportera om sina intryck från valet och vill bara ha en kort punkt. Men han ska prata om detta. Vi var mycket bekymrade över det val som hölls förra gången. Han har bett att få berätta lite grann om sina intryck, inte minst med anledning av det starka engagemang som EU har i regionen och den oro vi uttryckte över förra valet.

Han har fått terms of reference från oss. Man kan säga att han delvis åker på det svenska ordförandeskapets uppdrag.

När det gäller överflygningarna är det Grekland och Cypern som har begärt att få informera om turkiska luftrumsintrång. De har också sagt att de vill informera om Turkiets beslut att godkänna hydrogeologiska undersökningar i området. De menar att det sammanfaller med den grekiska kontinentalsockeln och den cypriotiska exklusiva ekonomiska zonen och kontinentalsockeln.

De hävdar att det strider mot internationell lag och principen om goda grannskapsrelationer. Det här har sin grund i väl kända dispyter mellan dessa länder. Det handlar om historiska tvister om territorialvatten, luft- rum, kontinentalsockel och vissa öars status och tillhörighet. Det är inte första gången det kommer in.

Det är folkrättsligt oerhört komplicerade och mångfasetterade frågor. Det är mycket svårt att få en uppfattning om vad som verkligen gäller folkrättsligt i de här frågorna. Men de har begärt att få anmäla detta som en övrig punkt på dagordningen.

Anf. 61 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen om dessa övriga frågor.

I anslutning till rådets möte behandlas därtill stabiliserings- och associeringsråd mellan EU och Makedonien samt trojka med Vitryssland. Det är sådant som inte är samrådspliktigt här men som regeringen kan informera om ifall regeringen vill eller har något särskilt att säga.

Anf. 62 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Det är det sjätte mötet mellan Makedonien och EU om associerings- rådet. Det kommer att bli en bedömning av hur läget är och en diskussion om detta i marginalen på Gaerc.

Det kommer också på tisdag över lunch att vara ett trojkamöte mellan EU och Vitryssland, där man kommer att diskutera situationen i Vitryssland. Det vet jag att många i nämnden, och i riksdagen i övrigt, är mycket intresserade av.

EU, som representeras av Solana och Benita Ferrero-Waldner, kommer att uttrycka sitt missnöje med takten på politiska reformer i Vitryssland. Vi menar att i vissa avseenden går det faktiskt bakåt, inte framåt. Vi kommer också att kunna konstatera för de vitryska representanterna att om det inte sker några framsteg kommer det att vara svårt att nå konsensus i november när vi ska se över viseringssanktionerna. De ska upp på Gaerc i november igen.

Man kommer att uttrycka sin oro för utvecklingen. Vi är beredda att fortsätta att ha dialog och medverka till en normalisering av relationerna, men det kräver omfattande insatser från den vitryska sidan.

Vi kommer också från svensk sida under det svenska ordförandeskapet att ha ett möte i november med oppositionella och representanter för det civila samhället i Vitryssland. Jag kan bara nämna det i anslutning till detta för nämndens kännedom, eftersom jag vet att nämndens ledamöter, tidigare i alla fall, har visat ett stort intresse i vitryska frågor.

Anf. 63 ORDFÖRANDEN:

Jag saknade en övrig fråga på dagordningen. Det gäller Litauen. Det litauiska parlamentet har fattat beslut om en lag som förbjuder homosexuella uttryck. Jag måste erkänna att jag inte har lusläst lagen och kan inte det heller. Detta baseras på medieuppgifter. Men den litauiske presidenten har tillsatt en utredning för att se hur den lagen kan ändras.

Det är problematiskt ur EU-synpunkt att ett medlemsland inför en sådan lag. Det bör egentligen inte kunna hända. EU ska ha ett antal krav på demokrati och mänskliga rättigheter som vi har lovat varandra både på vägen in och även när man redan är medlem. Jag skulle vilja be statsrådet kommentera hur EU kan agera i denna fråga under svenskt ordförandeskap, om ni gör det på måndag eller framöver.

Anf. 64 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru ordförande! Den frågan kommer inte upp på måndag. Jag förutser inte att något annat land kommer att ta upp den. Däremot har vi naturligtvis med stor oro noterat lagen, som är en mycket omfattande lag och som handlar om hur man skyddar minderåriga och barn. I den finns ett kapitel som handlar om att minderåriga ska skyddas från homosexuell propaganda, som det heter.

Det är en lag, såvitt vi kan se, som helt strider mot EU:s värderingar och hela principen om likabehandling och antidiskriminering inom EU. Den kommer också att visa sig strida mot ett antal lagar och regler inom EU. Den håller inte vare sig värderingsmässigt eller juridiskt.

Vi har tagit upp detta med Litauen. Statsministern tog upp det när den nyvalda presidenten Grybauskaitė var i Stockholm för ett par veckor sedan. Hon är själv motståndare till lagen. Hon fick så att säga ärva den när hon installerades och har, precis som ordföranden säger, tagit initiativ till en utredning för att se över hela lagen men med särskild inriktning på just det kapitlet.

Jag hade själv anledning att samtala med den nya vice utrikesministern som var i Stockholm i går, alltså Litauens nya EU-minister. Jag tog upp vår oro för lagen också med henne. Det finns alltså en diskussion och en dialog om detta.

Lagen har ännu inte trätt i kraft. Tanken är att den ska träda i kraft den 1 mars eller den 1 april nästa år, så det finns tid att göra förändringarna. Vi har på olika sätt alerterat att vi är mycket bekymrade över den lagen, och det vet jag att andra aktörer också gjort, inte minst Europaparlamentet. Men den kommer inte upp på måndag.

Anf. 65 MAX ANDERSSON (mp):

Vilka verktyg är regeringen beredd att använda när det gäller den här lagen och Litauen? Hur långt måste det gå innan man är beredd att fundera på att använda den procedur som finns i Nicefördraget för att ta bort medlemsländers rösträtt? Är det väldigt långt från de nivåerna, eller är det något man kan fundera på nästa år?

Vilka verktyg mer specifikt är regeringen beredd att använda i den nära framtiden för att få Litauen att skärpa sig?

Anf. 66 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru ordförande! Jag försökte redogöra för det vi har gjort. Lagen har inte trätt i kraft ännu, vilket ger oss en möjlighet innan den träder i kraft. Det finns alltså utrymme för en ändringsförslagsperiod, och vi har självaste presidenten på vår sida.

Vi har varit väldigt tydliga med att säga att den strider mot EU:s värderingar och att det säkert kommer att visa sig, om den hamnar i EU:s domstol, att den också strider mot det diskrimineringsdirektiv som vi försöker få på plats under det svenska ordförandeskapet. Om Lissabonfördraget träder i kraft skärps skyddet mot diskriminering ytterligare, bland annat med hänvisning till sexuell läggning, i stadgan för de grundläggande rättigheterna.

Dialog är väl i alla typer av konflikter det första verktyg som används. Sedan får vi naturligtvis se. Men, som sagt, lagen har inte trätt i kraft ännu. Vi har emellertid varit mycket tydliga med att markera i det här skedet och får hoppas att det ger resultat.

Anf. 67 HANS LINDE (v):

Fru ordförande! Jag ber om ursäkt om jag tar upp mer tid, men när jag såg dagordningen blev jag ganska förvånad. Jag saknar en central fråga, nämligen Honduras. Varför står inte den på dagordningen när man befinner sig i ett så oerhört känsligt läge? Det är oerhört viktigt att omvärlden agerar handfast för att man ska återupprätta demokratin och återinstallera president Manuel Zelaya.

Anf. 68 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Rent generellt kan man säga att ordförandeskapets ambitioner har varit att på de möten där vi sätter agendan försöka bryta med traditionen att det har varit 30 olika punkter. Att fokusera på färre frågor är den principiella inställningen till detta. Vi har valt att fokusera på till exempel Iran, Georgien och Somalia.

Vi kan naturligtvis diskutera det. Det kommer säkert att pratas om det i korridorerna. Till exempel kommer polchefsmötet att diskutera det på lunchen. Men det finns inga olika uppfattningar inom EU. EU har agerat samfällt. Vi stöder starkt den medlingsprocess som har inletts av Oscar Arias. Den såg ut att haverera för ett par dagar sedan, men han har nu kommit med ett nytt förslag till medling och försök till lösning på hur man skulle kunna delta i detta.

Vi följer det. Det svenska ordförandeskapet har gjort uttalanden. Man har haft kontakter om det, men det är som sagt ingen oenighet i frågan. Det är av den anledningen det inte finns på agendan. Men det kommer att finnas på polchefslunchen som ett diskussionsämne.

Anf. 69 HANS LINDE (v):

Det är bra om man inte är oenig, men det hade varit bra om man hade manifesterat den enigheten och skickat tydliga signaler nu när man befinner sig i det extremt känsliga läget i förhandlingarna. Det handlar inte bara om Honduras. Det finns en överhängande risk om man tillåter kuppregeringen att sitta kvar vid makten och omvärlden mer eller mindre accepterar utfallet av kuppen att vi får en spridningseffekt, att andra grupper i andra delar av Latinamerika nu ser att det finns ett frikort att gå

vidare. Jag tycker att det är oerhört märkligt att den svenska regeringen inte väljer att lyfta upp den frågan.

Statsrådet var väldigt tydlig med att hur allmänna rådets dagordning ser ut är ett utslag av det svenska ordförandeskapets prioriteringar. Då får man tolka det som att det som inte står på dagordningen är ett utfall av det svenska ordförandeskapets nedprioriteringar. Den svenska borgerliga regeringen har nu i tre år varit tydlig med att man nedprioriterar hela Latinamerika som en region. Det är den region man prioriterar minst i världen.

Det har man tydligt visat på punkt efter punkt. Man lägger ned ambassader och drar in bistånd, bland annat i Honduras. Frågan är nu om den svenska regeringen gör sin egen nedprioritering av Latinamerika till hela unionens nedprioritering av Latinamerika.

Anf. 70 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru ordförande! Nej, Hans Linde, det är inte ett utfall av detta. Jag tror att det också i den här kretsen har förekommit kritik mot att det på rådsmötena ibland är en väldigt spretig agenda. Det blir för lite tid att verkligen diskutera frågor där man behöver hitta en gemensam EU-linje, där det spretar lite grann och där det krävs kraftfulla insatser.

Det svenska ordförandeskapet har varit mycket aktivt i Hondurasfrågan. Vi har gjort tydliga uttalanden. Vi har haft kontakter i medlemskretsen. Vi har markerat mycket tydligt och fördömt kuppen enhälligt i uttalanden från Carl Bildt till exempel. Vi har dragit in på allt bistånd utom det humanitära. Vi håller på att diskutera frågan om ambassadör.

Det är inte säkert att en fråga förs framåt bara för att den står på dagordningen. Det viktiga är vad man gör under tiden. EU har varit väldigt tydligt och enat i fördömandet, i agerandet och i stödet till medlingsprocessen som leds av Oscar Arias.

Det är absolut inte en nedprioritering. Vi är eniga inom EU-kretsen i den här frågan. Därför finns det inget behov av att sätta den på agendan för att ytterligare manifestera det. Men den kommer som sagt att diskuteras på polchefernas lunch där bland andra Björn Lyrvall kommer att vara närvarande.

Anf. 71 ORDFÖRANDEN:

Då är vi klara med information och samråd inför rådsmötet på måndag och tisdag.

Vi tackar statsrådet Malmström och medarbetarna för i dag samt önskar trevlig helg och lycka till på rådet.

2008/09:43

24 juli

Innehållsförteckning

1 § Allmänna frågor och yttre förbindelser	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	1
Anf. 3 MAGDALENA STREIJFFERT (s)	2
Anf. 4 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	2
Anf. 5 MAGDALENA STREIJFFERT (s)	2
Anf. 6 ORDFÖRANDEN	2
Anf. 7 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	2
Anf. 8 ORDFÖRANDEN	2
Anf. 9 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	3
Anf. 10 ORDFÖRANDEN	3
Anf. 11 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	3
Anf. 12 ORDFÖRANDEN	4
Anf. 13 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	4
Anf. 14 ORDFÖRANDEN	5
Anf. 15 MAX ANDERSSON (mp).....	5
Anf. 16 ORDFÖRANDEN	5
Anf. 17 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	5
Anf. 18 ORDFÖRANDEN	5
Anf. 19 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	6
Anf. 20 URBAN AHLIN (s)	6
Anf. 21 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	7
Anf. 22 URBAN AHLIN (s)	7
Anf. 23 ÅSA LINDESTAM (s)	8
Anf. 24 HANS LINDE (v)	8
Anf. 25 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	8
Anf. 26 ORDFÖRANDEN	9
Anf. 27 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	9
Anf. 28 ORDFÖRANDEN	9
Anf. 29 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	9
Anf. 30 URBAN AHLIN (s)	10
Anf. 31 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	10
Anf. 32 ORDFÖRANDEN	11
Anf. 33 URBAN AHLIN (s)	11
Anf. 34 ORDFÖRANDEN	11
Anf. 35 URBAN AHLIN (s)	11
Anf. 36 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	11
Anf. 37 URBAN AHLIN (s)	12
Anf. 38 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	12
Anf. 39 ORDFÖRANDEN	12
Anf. 40 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	12
Anf. 41 ORDFÖRANDEN	12
Anf. 42 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	12
Anf. 43 KERSTIN LUNDGREN (c)	13
Anf. 44 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	13
Anf. 45 ORDFÖRANDEN	13
Anf. 46 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	13
Anf. 47 URBAN AHLIN (s)	14
Anf. 48 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	15

Anf. 49	URBAN AHLIN (s)	16	2008/09:43
Anf. 50	Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	16	24 juli
Anf. 51	URBAN AHLIN (s)	17	
Anf. 52	Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	17	
Anf. 53	ORDFÖRANDEN.....	18	
Anf. 54	KERSTIN LUNDGREN (c).....	18	
Anf. 55	ORDFÖRANDEN.....	18	
Anf. 56	URBAN AHLIN (s)	18	
Anf. 57	ORDFÖRANDEN.....	18	
Anf. 58	GUSTAV BLIX (m).....	19	
Anf. 59	ORDFÖRANDEN.....	19	
Anf. 60	Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	19	
Anf. 61	ORDFÖRANDEN.....	20	
Anf. 62	Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	20	
Anf. 63	ORDFÖRANDEN.....	21	
Anf. 64	Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	21	
Anf. 65	MAX ANDERSSON (mp).....	21	
Anf. 66	Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	22	
Anf. 67	HANS LINDE (v)	22	
Anf. 68	Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	22	
Anf. 69	HANS LINDE (v)	22	
Anf. 70	Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	23	
Anf. 71	ORDFÖRANDEN.....	23	